

Uporządkowano archiwum Paryskich

Materiały te na mocy testamentu trafiły do Tatrzańskiego Parku Narodowego w 2001 r., jednak formalnie TPN stał się ich właścicielem dopiero w listopadzie 2013 r. Dzięki rozpoczęciu współpracy z Fundacją im. Zofii i Witolda Paryskich, która pozyskała z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego środki na digitalizację zbiorów pp. Paryskich, w latach 2013-2014 udało się uporządkować i zeskanować znaczną część zbioru.

Archiwum pp. Paryskich składa się z 6 zespołów akt (2325 teczek, prawie 460 tys. stron dokumentów), które zajmują w magazynie 38 metrów bieżących półek.

Największy zbiór (62% całości) stanowią Teczki Tematyczne. Podzielony na 38 kategorii zespół oddaje dobrze szeroki wachlarz zainteresowań państwa Paryskich. Można tutaj znaleźć dokumenty dotyczące m.in. gwary, muzyki, taternictwa, narciarstwa, speleologii, turystyki, pasterstwa, miejscowości podtatrzańskich, ratownictwa, topografii. Wśród dokumentów znajdziemy notatki Zofii i Witolda Paryskich, listy, artykuły prasowe, mapy, zdjęcia, broszury, ulotki, bilety, plakaty, teksty referatów, scenariusze filmów i bardzo wiele innych. Do najciekawszych materiałów w tym zespole należą: bilety wizytowe z wierzchołków tatrzańskich pozostawione przez zdobywców, sprawozdania z wypraw taternickich, cenniki potraw i napojów w schroniskach Towarzystwa Tatrzańskiego, afisze, statuty kół i stowarzyszeń, materiały gwarowe, bogata dokumentacja fotograficzna etc.

Drugim pod względem objętości zespołem są Teczki Biograficzne (20 % całości). To prawie 5,3 tys. kopert, w których Witold Paryski gromadził materiały o ludziach związanych z Tatrami. Swoje „teczki” mają tu np. Mariusz Zaruski, Józef Oppenheim, także osoby żyjące, m.in. Paweł Skawiński – dyrektor TPN w latach 2001–2014 i prof. Stefan Skiba – przewodniczący Rady Naukowej Parku. W kopertach znajdują się notatki biograficzne, wycinki prasowe, zdjęcia, nekrologii, listy, artykuły tych osób i inne dokumenty z nimi związane.

Teczki Rodzinne Paryskich i Radwańskich to kolejne zespoły obejmujące w sumie 10% dokumentów. Znajdują się tutaj pamiątki, dyplomy, odznaczenia, zdjęcia i dokumenty osobiste Zofii i Witolda Paryskich oraz ich najbliższych. Obszerny zbiór w ramach tego zespołu stanowią materiały do wydawanych prac, korekty autorskie, recenzje itp.

Odrębnym zbiorem jest Biblioteczka Andyjska, zawierająca materiały zbierane przez Witolda Paryskiego przed, w czasie i po wyprawie w masyw Puna de Atacama. Są to m.in. notatki, wspomnienia, przewodniki, mapy, zeszyty obserwacji i dokumentacja fotograficzna. Materiały te były wykorzystywane przy pisaniu książki o historii eksploracji Andów i opracowaniu bibliografii andyjskiej. Jest to unikalny w skali kraju zbiór dokumentów dotyczący tej tematyki.

Ostatnia grupa materiałów to tzw. Eliaszków Zbiór. Jest to spuścizna po Wojciechu, Walerym i Stanisławie Eljaszach-Radzikowskich. Materiały zostały zakupione przez Witolda Paryskiego w 1935 r. i stanowiły nieocenione źródło informacji m.in. o początkach istnienia Towarzystwa Tatrzańskiego. Najbardziej znanym przedstawicielem rodziny były Walery Eljasz – autor przewodników, malarz, fotograf, popularyzator Tatr i Zakopanego.

Porządkowanie materiałów, rozpoczęte w lipcu 2012 r., bazowało na procedurach obowiązujących w archiwach: dokumenty zostały przepakowane w bezkwasowe opakowania, ponumerowano strony, pozbyto się metalowych elementów zszywających dokumenty i opisano zbiór. Zawartość każdej teczki została opisana, stworzono indeksy ułatwiające wyszukiwanie interesujących informacji. W

2014 r. Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich w ramach projektu dofinansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wykonała bazę danych gromadzącą wszystkie informacje zawarte na kartach ewidencyjnych jednostek archiwalnych. Baza została zasilona kompletem informacji i udostępniona pod adresem: <http://krokus.tpn.pl/teczkipar/teczki.php>.

W ramach wspomnianego projektu przeprowadzono także digitalizację teczek tematycznych, a efekty tej pracy dostępne są na stronach Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej. Odpowiednie linki umieszczone w bazie danych umożliwiają bezbłędnie dotarcie pod właściwy adres.

Część zbiorów digitalizowana jest we własnym zakresie przez Ośrodek Dokumentacji Tatrzańskiej, materiał ten jest dostępny w czytelni w budynku Centrum Edukacji Przyrodniczej TPN przy ul. Chałubińskiego 42a w Zakopanem. Obecnie w postaci cyfrowej jest już dostępnych ok. 50% zbiorów. Materiały archiwalne, jeśli nie zostały jeszcze zdigitalizowane, udostępniane są w postaci analogowej. Szczegółowe zasady korzystania z materiałów określa regulamin udostępniania zbiorów dostępny na stronie www.biblioteka.tpn.pl.